

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Jelling-Samfundet

1959

JELLING-SAMFUNDET

ÅRSSKRIFT
FOR
JELLING-SAMFUNDET
1959

Dimissionstale 1959

På mange områder er vor tid præget af stærke modsætninger. Det gælder ikke blot udenrigspolitisk, men også kulturelt. I skolens verden findes en tydelig front mellem den gamle skole og de nyere skoletanker. Når den gammeldags lærer ønsker, børnene skal lære at lyde, og at der skal være stilhed i klassen under undervisningen, påstår den nye skole, at lydighed er et middel til at knægte personlighedens naturlige vækst og selvstændighed. Demokratiske borgere skal ikke lyde, men tænke selv og tage et ansvar. Den gamle skole ynder, at læreren på sokratisk vis spørger børnene og fordrer præsentable kundskaber. Den moderne foretrækker, at børnene spørger læreren og hævder, at hverken barn eller lærer alligevel nogen sinde kan nå til at beherske så mange fakta, som findes i et billigt leksikon. Det kommer derfor ikke så meget an på at have kundskaber som at vide, hvor man kan finde de oplysninger, man har brug for. Nogle foretrækker den lille skole og sværger til den gamle vestjyske, stråttækte skole. Andre påstår, at Vestjylland pædagogisk set hører til de mest forsømte områder i landet og ønsker store skoler. Disse eksempler på modstridende og dog sagkyndige opfattelser kan let forøges, og man kunne fristes til at spørge, hvor vejen frem går mellem de tilsyneladende uforenelige synspunkter.

Med disse modsætninger som baggrund bør man erindre, at sandheden ikke er en uforanderlig maksime, ens til alle tider. Den er derimod noget dybt personligt, som må tilegnes skridt for skridt, stykke for stykke. Hvad der forekommer den 14-årige indlysende rigtigt, er måske forkert i det samme menneskes øjne, når han bliver 25. I særlig grad er denne betragtning aktuel for læreren. Med hans personlighed står og falder

hele undervisningen, og uden den er de bedste undervisningsmidler kun lidt værd. Da lærergerningen altid er et personligt møde mellem to, læreren og eleven, vil undervisning aldrig kunne automatiseres eller mekaniseres. Landbrug og industri kan mekaniseres. Hvor der i dag i en fabrik arbejder 50 mand, virkede for år tilbage måske 100, og alligevel er produktionen fordoblet. Mange gårde dyrkes i dag mere intensivt med to mand end før med fire. Derimod ser man ikke berømmet i aviserne, at en skole, som for år tilbage underviste 100 børn ved hjælp af tre lærere, i dag kan nøjes med én. Vi sætter tværtimod som et mål i skolen at få flere lærere til færre børn, netop fordi undervisning, når den er bedst, er noget personligt.

Vor tid sværmer for nemhed; de fleste drømmer om den berømte knap, som man blot behøver at trykke på for at få alting til at gå af sig selv. Den pædagogiske knap er endnu ikke opfundet og bliver det næppe. Lige så lidt som en moder kan opdrage sit barn ved at trykke på en knap, kan en lærer undervise på denne måde. Han kan ad mekanisk vej få filmsapparatet og båndoptageren til at snurre, men dels ligger der et stort pædagogisk arbejde forud for filmen, og dels er fremvisningen i sig selv ikke meget værd, hvis den ikke efterfølges af lærerens personlige indsats. Skolen vil altid være en fjende af automatisering, fordi det aldrig vil komme til at gå af sig selv at opdrage og vejlede børn og unge mennesker. På samme måde forholder det sig også med rutinen. Mange virksomheder ønsker rutinerede medarbejdere, ekspedienter, maskinskriversker osv. Man bør derimod være lidt forsigtig, hvis man ser et tilbud om en rutineret underviser eller eksaminator. Rutinen er i skolen farlig, fordi den let kan tappe undervisningen for liv. Den ansvarsbevidste lærer vil stadig ransage sig selv og sin undervisning for at undgå, at den bliver kold og død på grund af rutinerede gentagelser. Over oraklet i Delfi stod de klassiske ord: »Kend dig selv«. Det burde med usynlig skrift stå på hvert kateder, da en lærer mere end de fleste har brug for selvransagelse.

De har nu studeret her i Jelling i fem år. Jeg håber, De må kunne se tilbage på en række gode ungdomsår, hvor De ikke blot har samlet kundskaber, men også har forberedt Dem til det ansvar, De nu påtager Dem som lærere og opdragere.

Også vi har prøvet på at lære Dem at kende og vurdere det arbejde, De har gjort. Den nye lov fordrer, at vi skal give Dem årskarakterer og vidnesbyrd i stedet for eksamenskarakterer. Både for mine kolleger og mig har det været en ikke helt behagelig opgave, fordi vi føler, det er vanskeligt at vurdere andres arbejde retfærdigt. Vi har gjort det så godt, vi kunne, og vil nu bede Dem om ikke at lade Dem låse fast af disse vidnesbyrd. Den dygtige må ikke slå sig til ro med de smukke udtalelser, og den mindre dygtige må ikke miste modet. For nogen tid siden læste jeg i en avis, at dersom en kvinde var smuk, når hun var 20 år, var det natur; hvis hun var smuk som 60-årig, var det personlighed. På samme måde kan man sige om en lærer, at dersom han får en god eksamen, når han er 22, er det natur: dvs. god begavelse, godt hjem, gode økonomiske kår osv. Er han derimod en god lærer, når han er 60 år, skyldes det personlighed og kultur. Deres eksamen er blot en spæd begyndelse. Foran Dem ligger 40—50 år, hvori det står til Dem at vise, hvad De dur til som lærer.

De vil sikkert få adskillige gode råd om, hvordan man bliver en dygtig lærer. Måske er der mange metoder — jeg kender i grunden kun én: at arbejde samvittighedsfuldt med sig selv og sit stof. Pædagoger taler om to slags forberedelser dels den specielle: dag for dag og stykke for stykke at arbejde med det, som kræves af en; men mindst ligeså nødvendig er den generelle forberedelse. Den består ikke blot i tilegnelse af pensum og skolestof, men måske endnu mere i udstrakt læsning af skønlitteratur og aviser, deltagelse i samtaler og rejser osv. Ingen lærer kan undvære nogen af disse former for forberedelse, hvorunder personligheden opbygges, nye horisonter åbner sig, og man ser sig selv og sit arbejde under nye og frugtbare perspektiver. Den gamle lærde historiker, professor Caspar Paludan-Müller, digterens broder, som i sine unge år var rektor i Nykøbing F, taler i en af sine afhandlinger om forskellen mellem torvets og cellens pædagogik. Cellens pædagogik fører ind i overvejelserne, ensomheden og fordybelsen. Det var denne pædagogik, som læreren på Sandø drev, når han hver morgen, før skolebørnene kom, havde sin forundringstime. Den anden pædagogik er torvets, dvs. det arbejde, som vender udad, meddelelsen, kontakten; begge sider af lærerens gerning er lige nødvendige.

Nu forlader De seminariet og begynder Deres livsværk. Måske må jeg, inden vi skilles, give Dem et vejledende ord med. Det første, jeg beder Dem erindre, er, at »det bedste kan ikke befales«. Det er nødvendigt med orden både i et samfund og i en skole. Hvor der ikke er orden, kan der ikke undervises. Det må også være en af Deres opgaver at skaffe orden i Deres skole. Hertil kan befalingen bruges. Men den kan ikke få det til at gro. Den er som ploven, der bereder jorden, men marken kan ikke bære frugt bare ved at blive pløjet. Vækst kræver mere end orden. Jeg vil derfor ønske for Dem, at De ved Deres færd og i Deres arbejde må kunne få det til at gro i Deres skole, så børnene må gå glade i skole om morgenen og vende glade hjem efter at have siddet under Deres kateder.

Fra skolehistorien vil De huske greven på Christianssæde Chr. Ditlev Rewentlov, finansministeren og statsministeren, som løste stavnsbåndet, afviklede hoveriet og gik i spidsen for skolelæsesenets udbygning. Han sagde smukt om sit arbejde i finansministeriet: »Hver dag når jeg stod i rentekammeret, følte jeg mig, som om jeg stod i Herrens tempel«. Bedre kan man vel ikke udtrykke det ophøjede i sit kald, når man føler ansvaret for andres ve og vel. Var der grund til for den gamle greve at sige således, når han stod i rentekammeret, omgivet af obligationer og statsdokumenter, hvor meget mere bør da ikke en skare unge lærere ønske sig samme ærbødighed over for deres kald, når de får overladt ansvaret ikke for statspapirer, men for tusinder af børns materielle og åndelige velfærd?

Med disse ord fra en af dansk skolehistories største mænd vil jeg ønske Dem hjerteligt til lykke.

Johs. Brix.

Ernst Torp Pedersen

Født 5. juni 1929 på slægtsgården Torp i Aulum sogn, Ringkøbing amt. Arbejdede på gården indtil aug. 1945, da jeg kom på Hvidbjerg kost- og realskole, hvorfra jeg tog præliminæreksamen i juni 1947. Derefter blev jeg elev på Struer statsgymnasium, hvorfra jeg tog matematisk-naturvidenskabelig studentereksamen i juni 1950. I det følgende år var jeg vikar i folkeskolen, først ved Skjern kommunale mellem- og realskole og senere ved Sahl skole pr. Vinderup. Sept. 1951 blev jeg immatrikuleret ved Københavns Universitets matematisk-naturvidenskabelige fakultet. Tog i juni 1952 eksamen i organisk kemi og filosofikum og blev i juni 1957 cand. mag. med zoologi som hovedfag og botanik, geologi og geografi som bifag. Endvidere tog jeg eksamen i praktisk pædagogikum i 1956 på Øregård gymnasium og i teoretisk pædagogikum ved universitetet i 1956—57.

Studierejser: Jugoslavien (1 måned i 1951), svensk og norsk

Lapland (2 uger i 1954), England og Skotland (3 uger i 1957).

Siden 1941 har jeg drevet ornithologiske studier og har bl. a. arbejdet med ringmærkning. Mine resultater er offentliggjort i forskellige artikler og mindre afhandlinger især i Dansk Ornithologisk Forenings Tidsskrift 1948—1959. De vigtigste arbejder har hidtil været: Nogle ringmærkninger af vestjyske fugle (1954), Nissum fjords fugle (1956), Ynglende korsnæb i frost og snestorm (1957) og Tinksmeden (*Tringa glareola* L.) som ynglefugl i Danmark (1959). Siden 1957 har jeg været medredaktør (Danmarks repræsentant) ved det internationale ringmærkningstidsskrift »The Ring«, der udgives i England. Endvidere er jeg medforfatter af værket Nordens fugle i farver.

Efter vikariater ved Zahles seminarium, Haslev gymnasium og Haslev seminarium blev jeg 1. okt. 1957 ansat som time-lærer ved Maribo gymnasium og som adjunktaspirant samme sted fra 1. januar 1958, indtil jeg 1. marts 1959 blev ansat ved Jelling seminarium.

Knud Terkelsen

Født i Sønderborg den 28. september 1925.

Boet 5 år på Als og med små afbrydelser 18 år i Silkeborg. Lærereksamen 1948 fra Winthers seminarium og sløjdlærereksamen samme år fra Askov sløjdscole. Soldat 1948—50. Lærer ved Skanderborg kommuneskole i 2 år og fra 1952 til 1955 leder af den danske skole i List på Sild, Sydslesvig. 1956—1959 lærer i Vodskov. På samme tid musikstudier i Aalborg og Aarhus. Foraaret 1959 prøve i bifagene til musikpædagogisk eksamen ved Aarhus konservatorium. 1. august 1959 ansat ved Jelling seminarium.

Johan Fris Dusgaard Stokholm

Født d. $\frac{25}{1}$ 1926 i Fabjerg, Ringkøbing amt. 1948 lærer-eksamen fra Nr. Nisum seminarium. 1948—49 soldat. $\frac{1}{11}$ 49— $\frac{1}{5}$ 51 aspirant i et lærerembede ved Ølgod byskole. $\frac{1}{5}$ 51— $\frac{1}{8}$ 56 aspirant og senere lærer ved Roslev kommuneskole. $\frac{1}{8}$ 56— $\frac{1}{8}$ 59 lærer ved Herlev kommunale skolevæsen. $\frac{1}{8}$ 59 ansat ved Jelling seminarium. 1955—59 forskellige årskurser i fysik, kemi og matematik på Danmarks lærerhøjskole. 1956 faglærereksamen i matematik og regning. 1958 faglærereksamen i naturlære.

Nogle betragtninger af en pensionistvikar

Redaktionen af Jelling-Samfundet har bedt mig skrive lidt om problemet: pensionistvikar eller forskellen på de unge og de ældre læreres syn på skolearbejdet.

Skolelovene fra 1937 og 1958 har jo ført til et tidsskifte i landsbyskolens stilling, og det er som lærer i den gamle landsbyskole gennem snart 50 år, følgende betragtninger gælder.

Må jeg begynde med nogle personlige oplysninger: Dimitteret fra Jelling 1910. Vikar i andenlærerembedet i Hvejsel pr. Jelling fra $\frac{1}{9}$ 1910 til $\frac{31}{3}$ 1911. Andenlærer i Ildved pr. Jelling fra $\frac{1}{4}$ 1911 til $\frac{31}{7}$ 1916. Førstelærer i Langskov pr. Ølholm fra $\frac{1}{8}$ 1916 til $\frac{31}{7}$ 1956. Siden vikar forskellige steder, sidst i foråret 1959. Mit arbejde er faldet i den gamle landsbyskole, og det er kun dens arbejdsform, jeg kender. —

Der er stor forskel på børnene fra 1910 og 1959. Forskellen er ikke den, at det er blevet vanskeligere at holde disciplin, men det er blevet vanskeligere at få stoffet til at sidde fast. Børnenes interesser er blevet spredt af en masse ting: sport, film, radio, fjernsyn og mekanik, og det volder, at det bogstavelig talt er blevet værre at lære dem den lille tabel, så den sidder fast. Men der bør være noget, som »sidder fast« både i dansk, regning, historie og geografi!

Nu har vi så fået skoleloven af 1958 med kravet om: fysik, sløjd, matematik, biologi og fremmede sprog. Hvordan skal en barnehjerne rumme alt dette, når den samtidig er optaget af den mere og mere brogede verden, som omgiver den?

Det bliver nok ikke til fremskridt alt sammen!

Mit arbejde i Langskov førte mere end skolearbejde med sig. Jeg var pedel, kirkesanger, kirkebylærer, holdt aftenskole, aftenhøjskole og var med i sognets liv både i sorg og i glæde.

Det er ikke manges arbejde, der er så omfattende som den gamle landsbydegns! Meget af det går nu tabt ved centraliseringen, og mange siger: heldigvis! Men arbejdet bliver ikke så personlighedspræget og får måske heller ikke så personlighedsprægende værdi; det sidste må fremtiden dømme om. Siden 1956 har jeg været vikar flere steder, og gennem dette arbejde har jeg opdaget, at mange unge lærere gør et stort arbejde for at underholde eleverne. De vil gerne, at de skal være glade for dem, og så giver de efter for børnenes krav om underholdning. Derved kommer de let til at bruge for megen tid til: historier, »hvem ved hvad?«, boldspil, skolekomedier m. m. Jeg ved godt, at denne underholdning har sin værdi, men som »dagligt brød« er der mere næring i den lille tabel, ikke blot i regning, men også i de andre hovedfag. Og den lærer, som ikke kan holde disciplin ved et solidt dagligt arbejde og ved at kræve noget af eleverne, kan heller ikke gøre det ved at underholde. Børn elsker nemlig fasthed i det daglige arbejde, og det skal der til for at opnå et godt resultat af undervisningen.

Jeg har også indtryk af, at religions- og historieundervisningen er undergået en stor forvandling. — Marius Sørensen og Edsen Johansen lærte os at bruge Ingemanns og Grundtvigs historiske og bibelhistoriske digte og sange. Nu er der vist ikke ret mange yngre lærere, der kender eller bruger dem. Mine jævnaldrende kan vistnok endnu høre Marius Sørensen citere Ingemanns: »Århundredets stjerne for tolvte gang sig over Golgathas kors opsvang, . . .« eller Edsen Johansen: »Men hør nu Herre min saga kort, jeg er ikke kommet af trælle, fra fædrelandet man stjal mig bort, og ondt har jeg ej at undgælde«, når han fortalte Josefs historie. Der blev stille i skolestuen, den stilhed, som hører til en lærers bedste stunder, for da får han lov at give noget ud over sig selv. Edsen Johansen sagde om ovennævnte vers: »Det er poesi«. Ja, det er poesi, men den kan heller ikke undværes i en moderne centralskole! —

En vanskelighed har de unge lærere i vore dage: Det er for let at få et embede! For »der skal en bred ryg til at bære gode dage«. Men vi lærere må aldrig glemme ordet: Den største blandt jer skal være som den, der tjener«. Men de har også en stor fordel frem for os ældre. De er langt bedre

pædagogisk rustede til opgaven som lærer, end vi var. Jeg behøver bare at nævne uddannelsen til at tage sig af de læse-retarderede gennem særundervisningen. Resultatet af denne undervisning er efter min mening det største, der er opnået i mange år. Men skal den give det fulde udbytte, må lærerne sætte sig i forbindelse med det enkelte barns hjem og få forældrene til at forstå, hvad det drejer sig om. Derved kan mange misforståelser rettes. Det gælder forøvrigt alt skolearbejde, at den gode kontakt mellem skole og hjem kan fjerne mange misforståelser og lette børnene arbejdet i skolen; den skole, som både den unge lærer og den gamle degn skal tjene, men her gælder Grundtvigs ord:

»og han har aldrig levet,
som klog på det er blevet,
han først ej havde kær!

Gudmund Henneberg,
(dim. 1910).

Om sprog som liniefag

Det kan være vanskeligt for de lærere, der har forladt seminariet, før den nye seminarielov blev gennemført, at blive klar over, hvad denne nyordning egentlig indeholder, — ja, det kan sådan set være svært nok for os, der arbejder med den til daglig. — Alligevel er det næppe helt uden interesse for dem, der ikke har haft den — måske lidt tvivlsomme — fordel at blive uddannet under denne lov, at kende lidt til dens bestemmelser.

Ganske særlig gælder det vel en ting som den nye linieordning i sprog. Ikke mindst efter den nye skolelovs gennemførelse skal der nok være en del, der søger videre uddannelse i sprog, og for dem må det have betydning også at vide noget om, hvad den nye eksamen på seminarierne kræver. Hvor omfattende er den sammenlignet med den tidligere »udvidede« sprogprøve? Og er det måske meningen, at den skal være en slags ny faglærereksamen?

Lad os prøve at se på bestemmelserne først.

Selve det pensum, der skal læses, synes ikke overvældende: 500 sider statarisk og 500 sider kursorisk. Det ligger meget nær ved de 450 sider af hver slags, der krævedes ved den udvidede sprogprøve (efter ændringerne i 1951). Men til gengæld skal efter linieordningen hele det statarisk læste pensum (og ikke kun de $\frac{2}{3}$) opgives til eksamen.

Større er ændringerne ved den skriftlige eksamen. Mens det tidligere hed, at oversættelsesstilen skulle være som ved nysproglig studentereksamen, skal den nu være »noget sværere«, og hertil er føjet referatstil, — et referat på fremmedsproget af en længere tekst, — samt fonetisk transskription af nogle linier.

Som det fremgår af dette, har man bestræbt sig for at gøre linieeksamen som helhed noget mere krævende end den tidligere udvidede prøve, mens der igen er et godt spring herfra og til faglærereksamen, hvor der f. eks. skal læses mindst 2000 sider.

Det er dog svært at se af bestemmelserne alene, hvad fordringerne er. De kan fortolkes på flere måder. Hvad betyder det, at en stil skal være »noget sværere« end en studentereksamensstil? Og hvor meget skal der kræves m. h. t. færdighed i at udtrykke sig mundtligt på sproget? Det må efterhånden vise sig gennem praksis, og det må vist siges, at noget endeligt leje har den nye eksamensform endnu ikke fundet. Det bliver et spørgsmål om, hvad der viser sig muligt.

Rent umiddelbart skulle man tro, at der kunne nås ikke så lidt videre end under den gamle ordning, fordi der er blevet tillagt liniefagene et timetal på 18 timer i de tre sidste klasser, mens det ved den udvidede undervisning kun var 11 (fordelt på 4 klasser). Men der er ét forhold, som man tit glemmer at tage i betragtning, og som vist heller ikke har været tilstrækkelig påagtet, da bestemmelserne blev udformet. Det er dette, at det jo ikke nytter meget at ville gøre noget stort ud af liniefagene, når man samtidig stadig opretholder kravene i alle de andre fag. Og i hvert fald hvad hjemmearbejde angår, er der nu næppe sket nogen lettelse af betydning ved den nye ordning. — Men man kan som bekendt ikke både blæse og have mel i munden, man kan ikke både specialisere sig og få alt med.

Her er i virkeligheden et af de mest ømtålelige punkter ved læreruddannelsen i øjeblikket. Vi står ved en skillevej. Der må vælges, om der skal lægges vægt på en grundig specialisering, der kan kvalificere til at undervise i mindst ét af de særlig krævende fag i realklasserne, eller om all-round uddannelsen, — som der er lang tradition for i Danmark, — skal opretholdes i fuldt omfang. Meget tyder på, at dette sidste ikke i længden lader sig gøre. Kravet om specialisering trænger sig på med stigende styrke, på seminarierne som overalt i vor tids samfund.

Men så længe man holder på, at alle skal have alle fag, kan der ikke i liniefagene blive tale om noget, der blot tilnærmelsesvis kan kaldes et studium. De, der havde tænkt sig, at

den nye linieordning skulle være noget i retning af en faglærer-eksamen, har da også måttet erkende, at det ikke lader sig praktisere under den gældende ordning. Skal man se realistisk på tingene, vil der i øjeblikket næppe kunne nås så forfærdeligt meget videre end under den tidligere udvidede sprogundervisning. Det bliver en gradsforskel, ikke en væsensforskel.

Der er imidlertid også et andet forhold, der har gjort det vanskeligt at finde et passende leje for kravene til linieeksamen i sprog. Det er de vidt forskellige forudsætninger hos dem, der melder sig til de sprogelige linier. De spænder fra elever med nysproglig studentereksamen og til dem, der slet ikke har haft sprog, før de begyndte i præparandklasserne. Der imellem ligger så de, der har en real- eller præliminæreksamen. — Ganske vist har studenterne kun liniefag i de to sidste år, mens de øvrige har tre. Men alligevel er forskellen iøjnefaldende. En nysprogelig student har i f. eks. engelsk (hidtil) haft 4—5 års elementær skoleundervisning på et tidspunkt, hvor sprognemmet endnu er stort, og derefter 3 gymnasieår med engelsk som det egentlige hovedfag, støttet af fransk og latin. Eleven uden eksamen har kun haft knap $2\frac{1}{2}$ års sprogundervisning på seminariet, før linielæsningen begynder, og er ofte hæmmet af at være begyndt i en senere alder. Alligevel skal han i løbet af det første år på linien prøve at nå så nogenlunde op på siden af studenten, så at de to år senere begge kan gå op til den samme eksamen.

Det er klart, at det er en ulige kamp. Det kan være vanskeligt nok også for realister at hamle op med studenterne. Resultatet er da også, at der er en del uenighed blandt seminarielærerne om, hvor store krav der bør stilles, og det behøver vist ikke at være nogen hemmelighed, at der foregår en vis tovtrækning mellem de stærkt studenterprægede seminarier, særlig i København, og dem, der mest har realister og folk uden eksamen.

Jelling seminarium hører jo til dem, der har et stort antal af sidstnævnte gruppe. Derfor må det være et spørgsmål af særlig interesse på stedet her, om linieeksamen i sprog viser sig at blive for svær for disse elever, — om den kommer til at ligge så højt, at de, der ikke har haft sprogundervisning før seminariet, kun undtagelsesvis kan nå et hæderligt resultat. Så galt går det dog forhåbentlig næppe, og i hvert fald vil

den nye skolelov med tiden nok bøde lidt på denne skævhed.

Sådan er der mange problemer i forbindelse med den nye linieordning i sprog, og de vil først afklares gennem nogle års praksis.

Det gælder også det ovennævnte spørgsmål om faglærereksamens fremtidige stilling. Som nævnt er der et spring mellem kravene til linieeksamen og til faglærereksamen. Alligevel er der dem, der mener, at denne sidste bør afskaffes i sin nuværende form, efter at den nye linieordning er indført.

De siger som så, at der er noget urimeligt i, at man i længden opretholder to helt forskellige eksamener, der begge kvalificerer til at undervise i realklasserne. Allerede den gamle udvidede sprogprøve sigtede herimod, og det var jo netop det udtrykkelige formål med liniefagene, at de i endnu højere grad skulle gøre det muligt for seminarieuddannede straks at kunne overtage denne undervisning. Hvis faglærereksamen samtidig bibeholdes i sin nuværende skikkelse, mener man, at det let kan give en fornemmelse af, at linieuddannelsen alligevel ikke er helt tilstrækkelig.

Skulle disse synspunkter slå igennem, kan man tænke sig den mulighed, at faglærereksamen efterhånden afløses af en prøve, der er lig med linieeksamen på seminarierne. — Om dette også virkelig bliver resultatet, ved ingen endnu. Men det er uden tvivl det spørgsmål, der må følges med størst interesse af dem, der har gået under den gamle seminarielov, og som nu tænker på at supplere deres uddannelse i sprog.

Leif Ingvorsen.

Afgangsbeviset

Man skal sikkert langt tilbage i dansk skolehistorie for at finde et tiår, som har været mere gennemgribende i vor skolelovgivning end halvtredserne. Vor skole vil i mange måder være forandret til ukendelighed, i hvert fald hvad angår rammerne, i løbet af få år. Spørgsmålet bliver, hvorfor disse ændringer er slået igennem netop i denne periode. Skyldes det gennembrud af nye tanker og principper, og hvem har da tænkt disse, eller hvorfra er de kommet? Skyldes ændringerne, at politiske partier er nået en sådan konsolidering, at de har ønsket og formået at gennemføre deres skoletanker? Nogle vil i så fald mene, at skolereformen i 1903 var en frugt af systemskiftet i 1901, medens halvtredsernes skolelovgivning skulle være socialdemokratiets skoletanker, hvis gennemførelse forsinkedes af 30ernes og 40ernes krig og besættelse. Endelig kan man uden tvivl påvise en forståelig tilbøjelighed til efter verdensomvæltende krige og kriser at tage skolens formål og ideologi op til nøjere overvejelse. Det er meget naturligt, at man efter en så formidabel katastrofe, som en krig altid er, uanset hvem der taber eller vinder, må føle trang til at gøre det åndelige bo eller måske rettere fallitbo op og spørge, hvorledes man undgår en gentagelse. Tyvernes tyske skoledebat med Hamburgforsøgene og herhjemme Vanløseforsøgene var radikale forsøg, som i hvert fald ikke her i landet satte sig stærke spor i skolelovgivningen, og hvis virkning vel i det hele var forbigående, medens derimod skoledebatten efter den anden verdenskrig i høj grad har præget de nye skolelove.

Det er endnu for tidligt at udtale sig om virkningerne af skoleændringen. Endnu er kun få lærere uddannet efter den nye lov af 1954, og skoleloven af 1958 er langtfra udformet

rent administrativt i form af læseplaner, pensa o. s. v., men meget tyder på, at flere af de retningslinier, som fandtes i seminarieloven af 1954 også vil blive gennemført i folkeskolen og gymnasiet, det gælder f. eks. liniedeling og måske omlægning af eksamen og afløsning af de traditionelle karakterer med mere frit udformede vidnesbyrd.

Som man vil vide, indførte seminarieloven af 1954 tre former for bedømmelse på det nye eksamensbevis eller måske rettere betegnet afgangsbetegnelse: En række karakterer givet på sædvanlig måde af lærer og censor efter eksamination i fagene (sproglig dansk, skriftlig dansk, regning, naturhistorie, geografi og sprog); endvidere årskarakterer, givet med de sædvanlige betegnelser ug, mg o. s. v., men uden censors medvirken (tegning, skrivning, musik, gymnastik, håndarbejde) og endelig i fagene dansk litteratur, kristendomskundskab, historie og pædagogik en udtalelse udformet af læreren på grundlag af hans indtryk af elevens arbejde.

Hertil føjes en samlet vurdering af elevens arbejde, evner og anlæg samt praktisk egnethed for lærergerningen. Det hedder herom i bekendtgørelsen af 5. april 1955: »I afgangsbetegnelsen optages en udtalelse afgivet af seminariets forstander efter forhandling i lærerrådet om dimittendens kundskaber og egnethed for lærergerningen og om hans deltagelse i praktisk skolegerning.« Såvel den samlede udtalelse som udtalelserne i sidstnævnte fag bør konkludere i en af betegnelserne: Særdeles velegnet, (eller særdeles dygtig), der angiver det usædvanligt gode standpunkt, velegnet (eller dygtig), der angiver det gode standpunkt eller ret egnet (eller ret dygtig), der angiver det antagelige standpunkt. Dersom man ønsker at angive det uantagelige standpunkt, må en ringere betegnelse anvendes f. eks. mindre egnet eller ikke egnet (mindre dygtig eller ikke dygtig).

Efter disse retningslinier vil altså de kommende års afgangsbetegnelser blive affattet, og spørgsmålet er, om denne form betegner et fremskridt i forhold til de tidligere eksamensbetegnelser. Et kan i hvert fald fastslås; det lader sig ikke mere gøre at udregne gennemsnit af karakterer til lærereksamen ved at lægge points sammen og dividere disse med antallet af fag. Som følge heraf kan man heller ikke med matematisk sikkerhed udregne, om en elev har bestået eller er dumpet.

Derimod beregnes stadig ved optagelsesprøven dumpegrænsen med decimaler og hundrededele. Ved denne nye ordning har man formodentlig villet undgå en overfladisk bedømmelse af ansøgerne til ledige embeder, en vurdering, som kun hæftede sig ved points eller gennemsnit, og som vel ofte måtte siges at være ret urationel. På den anden side er det blevet en noget indviklet affære for seminariet at skønne om, hvornår en elev har bestået lærereksamen, og hvornår hans resultater er utilstrækkelige, og det kan vel ikke på forhånd afvises, at de karakterer og udtalelser, som er tilstrækkelige til at bestå lærereksamen ved et seminarium, vil blive erklæret uantagelige ved et andet.

I lovens § 12 står der ganske vist, at der inden udgangen af 2. klasse skal foretages en bedømmelse af eleverne, således at de afgjort uskikkede på dette tidspunkt kan udskilles; det tilføjes dog som en given sag, at svigten i de senere klasser i henseende til kundskaber, evner og flid vil kunne medføre, at en elev ved slutningen af 4. klasse kan erklæres for ikke bestået.

Med disse bestemmelser er et stort og ansvarsfuldt arbejde blevet lagt på seminariets lærere, ikke mindst på dem, som uden hjælp af censorer må foretage bedømmelsen. Med den udstrakte frihed i henseende til metoder og pensa, som loven giver lærerne i deres fag, vil det næppe vare længe, før ret store variationer i krav og bedømmelse vil være almindelige fra seminarium til seminarium, hvilket sikkert også er i lovens ånd. Kun fremtiden kan afgøre, om udsvingene i bedømmelserne vil blive så store, at de ikke kan imødekomme skolekommissionernes berettigede ønske om at give en retfærdig placering ved indstilling til ledige embeder, når forskellige seminariers elever optræder som konkurrenter til de samme embeder. I nogen grad vil dette problem naturligvis løses ved den simple kendsgerning, at seminarieelever i almindelighed føler sig bundet til deres hjemstavn. De foretrækker ofte at læse ved et seminarium, som ikke ligger alt for langt borte fra hjemmet, og når de har afsluttet deres studier, søger de ofte embeder, som ikke ligger for langt af led. Af den grund kan det ventes, at skolemyndighederne forholdsvis snart vil danne sig et skøn over de nærmeste seminariers vurdering og udtryksmåde.

Medens de fleste, som har lidt interesse for skolen, i dag har ret godt kendskab til den almindelige karakterskala (ug, mg, g osv.), som hidtil har været brugt helt fra folkeskolens mindste klasser til universiteternes embedseksaminer, vil det nok tage nogen tid, inden man bliver klar over de nye karakterers indhold og værdi, så meget mere som myndighederne ikke har ønsket at give en autoriseret indplacering af de gamle karakterer på den nye skala. Det må således blive de enkelte læreres skøn, hvorledes de vil anvende de nye betegnelser. og det bliver skolekommissionernes sag at fortolke den nye skala ud fra et sammenfattende skøn. Om seminariernes lærere vil benytte deres muligheder for at give en fyldigere karakteristik af deres elever eller nøjes med korte, stereotype vendinger, er et spørgsmål, som kun fremtiden kan afgøre. Med den nuværende akutte lærermangel kan de nye lærere se med sindsro på, hvad seminariet finder for godt at skrive på afgangsbrevet. Det første embede får ansøgeren med største lethed, måneder før han endnu har afsluttet sin uddannelse og fået sine karakterer. Det andet får han vel mere ved sine præstationer som lærer end som elev.

Imidlertid er der næppe grund til at gøre sig for mange bekymringer på skolekommissionernes eller de vordende læreres vegne. Det ender sikkert også her med, at de rigtige finder hinanden. Der er som bekendt andre kontaktmuligheder her i livet end de skriftlige. For få år tilbage sad menighedsrådene, når de skulle vælge præst, og funderede over teologiske kandidaters eksamensbeviser, som kort og godt meddelte kandidatens navn og fødselsdag samt fem karakterer, som oven i købet var på latin. Alligevel fik menighedsrådene som regel indkredset den rigtige ansøger. Mon ikke det vil gå skolekommissionerne på samme måde?

Johs. Brix.

Jelling i 1959

I sidste årsskrift gjorde vi rede for de nye ting, der var sket i Jelling under overskriften: Nu sker der noget i Jelling — og vi lovede at følge denne artikel op med nye oplysninger om udviklingen både i byen og på seminariet. Vi gjorde det, fordi vi mente, at de tidligere elever var interesserede i at vide, hvad der sker i den gamle seminarieby, og fordi der nu virkelig sker så meget, at det kan være rart at være forberedt, hvis man igen skulle få lejlighed til at besøge Jelling.

En enkelt af de ældre medlemmer har bebrejdet os, at linien i årsskriftets indhold er forandret, derved at der er for lidt fra »før« og for meget fra »nu«. Det er rigtigt, at årsskriftet er ændret noget i så henseende, men det skyldes forskellige årsager, som det måske ville være rimeligt at gøre rede for her.

De første redaktører — seminarielærer K. M. Kristiansen og A. B. Lund — havde dybe rødder i fortiden og var stærkt interesserede i Jellings historie og navnlig i seminariets personalhistorie, og de gennempløjede fortiden og fandt frem til de interessante minder, der knytter sig til stedet og seminariet. Denne deres interesse deltes ganske naturligt af vor trofaste medlemskreds fra foreningens og årsskriftets start, og også de nye medlemmer blev grebet af seminariets »historiske« minder. Alligevel kom der tid efter anden røster til orde for, at nu måtte der også være plads til mere aktuelle ting i heftet. Samtidigt viste det sig stadig vanskeligere at finde frem til noget nyt »gammelt stof«. Vi mener, at den »historiske tid« er dækket, det, der nu mangler, er tiden efter år 1920, men dels er det ikke historie endnu og mangler derfor den forny-

ede interesses aktualitet, dels synes de personer, der har præget seminariet i de sidste 30—40 år, at have været »almindelige mennesker«, som man mindes med glæde for deres menneskelige medleven i seminariets liv, men som ikke — endnu da — har givet anledning til mytedannelser.

Vi har derfor valgt dels at lade folk med tilknytning til Jelling fortælle om deres særlige arbejde i skolens eller samfundets tjeneste, dels at bringe orientering om seminariets og byens liv i dag, idet vi dog stadig er parat til, når vi finder egnet stof fra gamle dage, at bringe også det.

Hvad angår Jelling i dag, så er nu øvelsesskolens nybygning helt taget i brug. Skolen har ca. 330 elever, og lærerstaben er udvidet ganske betydeligt, samtidigt med, at nogle af de »gamle« er gået af. Hr. Rolver blev jo allerede før sin død afløst af skoleinspektør E. Blaabjerg, Garly er udnævnt til viceskoleinspektør og Bayer til overlærer. Frk. Brøchner, der navnlig arbejdede med skolens yngste elever, er afløst i dette arbejde af frk. Magna Jensen. Ths. Pedersen er flyttet til Hygum skole og afløst her i Jelling af N. C. Christensen. Der ud over er i de senere år ansat følgende ved øvelsesskolen: Michael Christensen og frue, Inger Lise Christensen, fru Ulla Bonde Eriksen, Niels Monrad Jensen, Poul Bødker, Ernst Nygaard, Henning Lund, Sv. Å. Christensen, Kaj Nørgaard, frk. Hanne Andersen og fru Jytte Hviid. Desuden virker ved skolen fru Rosenstand og fru Bodil Christensen. Det er mange lærerkræfter, og selvfølgelig kan det ikke undgås, at skolen derved har mistet sit præg af en lille skole, men man gør alt for at bevare så meget som muligt af det, som kendetegnede Jelling øvelsesskole som en god skole både for børnene og for seminarieeleverne i deres praktikundervisning.

Seminariet har nu efter nytår 1960 et elevtal på ca. 280, og pladsforholdene er nærmest fortvivlede, selv om man anvender lokaler på den gamle øvelsesskole. Udvidelsesplanerne drøftes stadig, og der må vel komme en løsning inden længe, ellers vil alene problemet med gymnastiksal være stort nok til, at det i virkeligheden er uløseligt. 280 elever betyder, at der stadig må være tilgang af lærerkræfter ved seminariet. I sommeren 1959 blev antaget to nye lærere — Knud Terkelsen (musik) og Johan Stokholm (matematik) — og i februar 1959 ansattes Ernst Torp Pedersen som lærer i natur-

historie og geografi efter Jannik Lauridsen. Desuden har seminariet knyttet fru Lauridsen til sig som timelærer. Endelig har det været nødvendigt at lade det meste af undervisningen i præparandklasserne besørge ved lærerkræfter, der ikke direkte er knyttet til seminariet.

Kollegiet er nu så vidt, at der har været afholdt rejsegilde i december 1959, og vi håber, at det står færdigt efter sommerferien 1960. Vort ønske om, at gamle Jellingelever skulle påtage sig møbleringen af værelserne, synes ikke at skulle gå i opfyldelse. En klasse har tilsagt sin støtte; der ud over kom der et brev, hvori brevsriveren tog afstand fra tanken — »staten har ikke støttet mig, så hvorfor skulle jeg støtte den?« Må vi have lov til at gentage, at kollegiet rejses som en selvejende institution, og at støtten fra medlemmerne bliver til gavn for seminariets elever. Vi husker alle, hvor svært det var at klare udgifterne ved seminarieopholdet, og vor tanke med henvendelsen om støtte var, at »vi gamle« i erindring om vore trængsler skulle yde et bidrag til at gøre det lettere for vore efterfølgere. Det er dyrt i dag at læse til lærer. Selv om statsunderstøttelsen er steget betydeligt, regner vi med, at den unge mand eller kvinde, der udgår herfra med lærereksamen, har en læsegæld på ca. 12—14.000 kr. Pengene er enten lånt i bank eller sparekasse eller skaffet til veje ved ofte store ofre fra hjemmene.

Jelling by er nu inde i en periode, hvor der sker store ændringer. Man begynder at kunne skimte det nye bybillede i Vestbyen. Brugsforeningen er revet ned, og der er bygget en ny ved Mølvangvej. Barber Langhoffs hus — eller måske husker de yngre det som Borums hus — er revet ned, og på den anden side af gaden er der brudt hul i husrækken til en gadegennemføring ud til hovedgaden fra det nye kvarter på »Rosenvolds mark«, hvor der foruden kollegiet nu er bygget 5—6 nye huse. Den tid er nær, da den ene side af hovedgaden i Vestbyen er væk, og der vil derved være skaffet frit udsyn fra hovedvejen til kirken og højene. I øjeblikket er det ikke rart at se på, men vi håber, at det skal lykkes at skabe en ny by med en passende ramme om vore oldtidsminder, samtidig med at man bevarer det præg over Jelling, som gør, at vi holder af den.

Arne Riishøj.

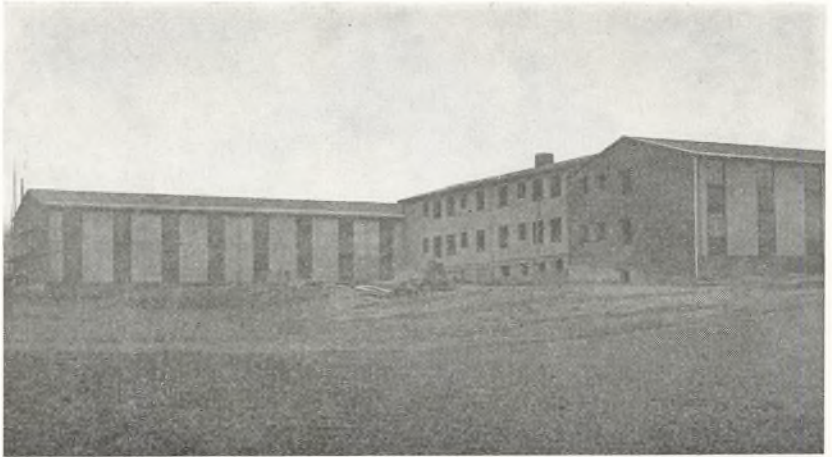
Den nye øvelsesskole set fra syd

Jelling øvelsesskole 1904—1958

Den gamle øvelsesskole før 1904

Kollegiet

Da brugsforeningen blev revet ned, fik man det første kig ind til kirken fra hovedvejen

Her lå barber Langhoffs hus. Bager Jacobsens hus skimtes mellem »Rundpladsens« træer

Gadegennemføringen ind til »Rosenvold«s arealer. Kollegiet ses i baggrunden

Fra redaktionen

I 1957 og 1958 kom »Jelling-Samfundet« til verden uden større besvær. Opfordrede og uopfordrede sendte ideer og artikler til os, og disse årsskrifter svulmede derfor op til at fylde henholdsvis 64 og 72 sider. Herved blev det muligt at bringe stof både om det gamle og det nye Jelling. Denne linie ville vi gerne fortsætte.

I 1959 har situationen imidlertid været en anden. Adskillige afslag, oftest motiveret med mangel på tid, er indløbet til os, ingen har af sig selv sendt stof, altså måtte stedlige folk træde til i sidste øjeblik.

»Jelling-Samfundet« er derfor i år blevet noget tyndere — forhåbentlig dog kun kvantitativt.

For at gøre årsskriftet så godt som muligt beder vi medlemmerne om at hjælpe med at finde frem til folk, der kan og vil skrive for os. Forslag kan noteres på bagsiden af giroindbetalingskortet.

Da vi vil forsøge at få næste årsskrift ud i oktober måned, må stoffet være os i hænde senest 1. september.

Marius Nørregaard.

Af seminariets dagbog

1958

21. august. Undervisningen begynder efter sommerferien. Seminarirektor Brix byder seminariets to nye lærerkræfter, frk. Langhoff og hr. Sindberg Sørensen, velkommen. Frk. Langhoff, som skal undervise i gymnastik og engelsk, er den første kvinde, der bliver ansat ved Jelling seminarium. Hr. Sindberg Sørensen skal undervise i sang og musik.

På øvelsesskolen er 5 nye lærere og lærerinder blevet ansat: frk. Magna Jensen, fru Inger-Lise Christensen, hr. Monrad Jensen, hr. Poul Bødker og hr. Ernst Nygaard.

På seminariet er der ved skoleårets begyndelse 223 elever, og alle rammer er ved at blive sprængt.

Om eftermiddagen kanintur til Ulbækhus, hvor 64 elever samt de nye lærere døbes.

Om aftenen generalforsamling i elevforeningen. Svend Haahr Hansen III vælges til formand, og Vagn Meldgaard II til landsrådsrepræsentant.

23. august. Elevforeningen afholder kaninbal i M og O.

25. august. IV kl. begynder efter sommerferien og tager som første hold ud til 2 mdrs. praktikanttjeneste.

26. august. III kl. begynder praktikundervisningen i Vejle.

27. august. Hele seminariet på udflugt til Aarhus.

1. september. De indledende kampe i seminarieturneringen spilles i Jelling. Deltagere: Th. Langs, Winthers, Vejle forskole- og Jelling sem. Puljevindere: Damehåndbold — Vejle, herrehåndbold — Jelling, fodbold — Jelling. Om aftenen fest på sem.

3. september. Mr. Connel Young besøger sem. og holder foredrag om skoleforhold i England.

8. september — 14. september. III kl. på lejrskole på Kristianslyst i Sydslesvig under ledelse af hr. Lauridsen og hr. Ingvorsen.

19. september. Kvartfinalerne i sem.-turneringen spilles i Esbjerg. Jelling taber i herrehåndbold til Tønder og vinder i fodbold over Esbjerg.

23. september. Elevf. afholder den årlige kammeratskabsaften.

28. september — 30. september. Finalekampene i sem.-turneringen spil-

- les i Vingsted. Jelling taber til Ranum 3—1 og til Haslev 7—0 og er dermed henvist til fjerdepladsen.
2. oktober. Hr. Billund, Sydslesvig, holder foredrag om altertavlen i Slesvig domkirke.
14. oktober. Elevf. afholder filmaften.
18. oktober — 28. oktober. Efterårsferie.
23. oktober — 28. oktober. IV klasse på tur til København sammen med hr. Frederiksen.
24. oktober. Vor afholdte lærer Jannik Lauridsen dør pludselig af et hjerteanfald 58 år gammel. Hr. Lauridsen, der underviste i naturhistorie, geografi og fysik, havde været lærer ved sem. siden 1932.
27. oktober. Den nye øvelsesskole indvies.
Festen indledes med flaghejsning kl. 11, hvorefter man samles i aulaen. Her taler: kontorchef Vagn Jensen, undervisningsminister Jørgen Jørgensen, seminarirektor Brix, arkitekt Norn samt øvelsesskolens leder hr. Blaabjerg. Talerne indrammes af sang og musik under ledelse af seminariets musiklærere hr. Iver Christensen og hr. Sindberg Sørensen. Derefter frokost i seminariets gymnastiksal.
28. oktober. Seminariet begynder undervisningen efter efterårsferien. Efter morgensang holder seminarirektor Brix en mindetale over hr. Jannik Lauridsen, hvorefter undervisningen denne dag aflyses.
5. november. Broby Johansen taler i elevf. og ungdomsforeningen.
11. november. Pastor Münster, Hover, holder foredrag i elevf. om Storm P.
26. november. Musikaften på sem. under ledelse af hr. Iver Christensen og hr. Sindberg Sørensen.
29. november. Seminariets fødselsdag fejres. Gudstjeneste i kirken kl. 14 ved Rich. Andersen, Askov. Kl. 16 holder Rich. Andersen foredrag på sem. om Jacob Knudsen. Kl. 20 oplæsning af skuespillet »Ulla Bella« ved forfatteren hr. Demuth og frue.
6. december. Elevforeningens novemberfest.
8. december. Statskonsulent K. Helveg Petersen besøger sem. og holder foredrag om den nye skolelov.
14. december. Kirkekoncert under ledelse af hr. Iver Christensen.
17. december. Elevf. afholder flæske- og andespil.
19. december. Juleafslutning på Håndværkerforeningen. Juletale af pastor Rasmussen. Elever fra I opfører et julespil af Selma Lagerlöf. Korsang under ledelse af hr. Iver Christensen. Oplæsning ved hr. Garly. Deltagerantal 250.
20. december. Juleferie. Sem. tager afsked med III kl., der i de tre næste måneder skal ud som vikarer.
29. december. Seminarielektor Iver Christensen fejrer sølvbryllup.

1959

7. januar. Seminariet begynder efter juleferien.
13. januar. Elevf. afholder filmaften.
20. januar. Højskolelærer Juul Andersen taler i elevf.
31. januar. Fastelavnssfest på Håndværkerforeningen. Underholdning ved I kl. Hr. Sindberg Sørensen taler for damerne.

3. februar. Musikaften på sem. under ledelse af hr. Iver Christensen og hr. Sindberg Sørensen.
10. februar. Afstemningsfest på Håndværkerforeningen. Taler af biskop Noack og seminarielærer Villumsen.
12. februar. Seminariets kor og orkester giver koncert i Tørring forsamlingshus.
17. februar. Seminarirektor Brix fylder 50 år.
19. februar. Hans Rütting taler i elevf.
3. marts. Akademisk kor fra Århus underholder i elevf.
16. marts. Tove Ditlevsen og Grethe Risbjerg Thomsen læser op af egne digte på sem.
17. marts. Elevf. arrangerer kammeratskabsaften. Lærerne underholder.
19. marts. Seminariets kor synger i Balle.
21. marts. Seminariets gymnastikforening afholder opvisning. Dameholdet ledes af fru Nygaard, herreholdet af hr. Brøchner. Gedved seminariums dame- og herrehold deltager.
22. marts. Seminariets 2 gymnastikhold deltager i Vejle Amts Gymnastikforenings opvisning i Vejle.
24. marts — 2. april. Påskeferie.
25. marts — 3. april. Tyskholdet fra Ib i Sonnenberg i Harzen.
7. april. Hr. Ascanius, Silkeborg, taler i elevf.
11. april. Gymnastikforeningens herrehold giver opvisning i Vejle gymnastikforening.
14. april. Træskobal.
18. april. Seminariets kor og orkester i Tistrup.
22. april. Civilundervisningsinspektør Bøgh taler på sem.
28. april. Flagkoncert under ledelse af hr. Sindberg Sørensen.
5. maj. Befrielsesfest på Håndværkerforeningen arr. af elevforeningen, ungdomsforeningen og grænseforeningen. Pastor Sandbæk taler.
13. maj. III og IV kl. får læseferie.
15. maj — 20. maj. Pinseferie.
20. maj. Eksamen begynder.
13. juni. Dimissionsfest. Gudstjeneste i kirken ved biskop Frode Beyer, Haderslev. Derefter fælles kaffebord på sem. Dimissionstale og uddelelse af eksamensbeviser ved seminarirektor Brix. Endvidere tale af seminarielektor Riishøj, der tildeler dimittenden Carlo Madsen Jelling-Samfundets boggave. Endvidere tildeles dimittenderne Peter Sørensen Petersen, Henning Vestergaard Pedersen, Vagn Aage Andersen, Christian Lyhne Hansen, Jørn Jacobsen og Anton Ejby Pedersen boggaver.
- Duksen i III kl., H. P. Asmussen, ønsker dimittenderne til lykke, og den afgåede klasses duks, Carlo Madsen, takker kammeraterne og lærerne for tiden i Jelling.
23. juni. Sommerferie.
15. juni — 27. juni. Optagelsesprøve.
9. juli. Seminarielektor Riishøj fylder 50 år.
9. august — 19. august. Tyskholdet fra Ia på studierejse til Bremen med hr. Nørregård.

1. rk.: E. B., H. B., J. V., Th. R., V. B., E. L., J. B., M. N., J. S. S., A. H., C. J. F., P. S. K., E. T. P.
2. rk.: J. P. T., N. C. C., M. J., Arne Berg Jensen, Jørgen Himmelstrup, Ingwart Chr. Hørlyck, Per Brønning Poulsen, Ergest N. Husball, Peter Nielsen, Christian Lyhne Hansen, Tage Pedersen, Henning Meldgaard Pedersen, Henning Vestergaard Pedersen, Kjeld Kilsdal, Søren Ottosen Kristensen, N. M. J.
3. rk.: U. B. E., G. L., Palle Brink Madsen, Eric Chresten Udesen Andersen, Aksel Lange Thomsen, Svend Aage Poulsen, Egon Møller, Jørn Jacobsen, Vagn Aage Andersen, Peter Sørensen Petersen, Teddy Ærbo Hansen, Kristian Pedersen, L. I.
4. rk.: P. B., E. N., I. C., A. Rh., Karlo M Madsen, Jørgen Buhl Pedersen, Børge Østergaard Christensen, Anton Ejby Pedersen.
5. rk.: Knud Jessen, Viktor Rishøj Christensen, Gunnar Graugaard Mikkelsen, Rudolf Groth Larsen, Chris Berry Mikkelsen.

Jelling-Samfundets regnskab 1958

Indtægt:

Kassebeholdning fra sidste år	173,72
Indbetalt af medlemmer	3245,00
Salg af årsskrifter	180,00
Renter af kassebeholdning	3,59
Renter af obligationer	12,00
<u>Ialt</u>	<u>3614,31</u>

Udgift:

Trykning af årsskriftet	2521,06
Udsendelsesporto	136,28
Indbetalingskort	32,00
Udbetalingskort	2,00
Uindløste opkrævninger	27,90
Boglegat til en seminarieelev	50,00
Krans til seminarielærer Lauridsens bære	20,00
Krans til fru Videbæks bære	20,00
Redaktørens udlæg til porto og telefon	14,50
Kassererens udlæg til porto og telefon	22,80
Kassebeholdning	767,77
<u>Ialt</u>	<u>3614,31</u>

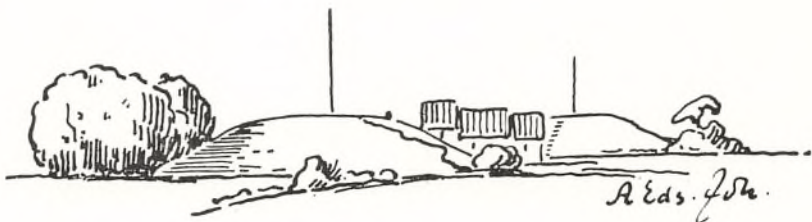
Regnskabet er eftersat og fundet rigtigt.

Hover gl. skole, 27. aug. 1959.

L. Lauridsen.

Hygum skole, 31. aug. 1959.

Th. Pedersen.

A. Eds. J. W.

JELLING SEMINARIUM

1957—59

Ved
JOHS. BRIX
seminariets rektor

Seminariets telefon: Jelling 29

Kontortid: 11,30—13,30

Onsdag 18,30—19,30

Jelling Seminarium

er et statsseminarium for mandlige og kvindelige elever. Det er oprettet 1841 og er beliggende ved Jelling statsbanestation.

Lov af 11. juni 1954 angiver i § 1 formålet med seminarieundervisningen således:

Folkeskolens læreruddannelse har til formål at uddanne lærere til hele folkeskolen og de dertil knyttede realklasser og tager tillige sigte på, at lærerne skal kunne påtage sig undervisningen i ungdomsskolen og aftenskolen.

De heri nævnte krav til gerningen som lærer i folkeskolen er i hovedsagen karakteriseret ved § 1 i lov af 18. juni 1958 om folkeskolen, hvori det hedder:

»Folkeskolens formål er at fremme og udvikle børnenes anlæg og evner, at styrke deres karakter og give dem nyttige kundskaber.

Kristendomsundervisningen i folkeskolen skal være i overensstemmelse med folkekirkens evangelisk-lutherske lære«.

Disse bestemmelser i folkeskoleloven er yderligere uddybet i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 24. maj 1941 om målet for folkeskolens undervisning, hvori det hedder, at skolen foruden at være kundskabsmeddelende

» . . . bør udvikle og styrke børnenes sans for de etiske og kristelige værdier, give dem ærbødighed for menneskelivet og for naturen, kærlighed til hjemmet og vort folk og land, følelse og fællesskab mellem folkene og for samhørighed mellem de nordiske folk. Skolen må således bidrage til at give børnene idealer, hjælpe dem til at sætte sig mål i livet, øge deres respekt for oprigtighed i tale og adfærd og styrke deres pligtfølelse. Gennem sund disciplin læres god opførsel og udvikles sans for orden«.

Gennem bestemmelser som disse er hovedsigtet i seminariets arbejde fastlagt. De unge, der omgås med tanken om at søge læreruddannelse, bør tage dette hovedsigte med i deres overvejelser, inden de beslutter sig til at søge optagelse på seminariet.

Seminariets og øvelsesskolens lærere

Ved seminariet underviser:

- Seminarierektor *Johs. Brix*: pædagogik, kristendomskundskab.
 Seminariielektor *Ejner Blaabjerg*: praktisk skolegerning, metodik. Leder af seminariets øvelsesskole.
 Seminariielektor *Arne Riishøj*: regning, matematik.
 Seminariielektor *Vagn Brøchner*: gymnastik, engelsk.
 Seminariielektor *Iver Christensen*: sang, musik.
 Seminariielektor *Carl Johan Frederiksen*: dansk.
 Seminariielektor *Poul Skjoldborg Christensen*: kristendomskundskab, tysk.
 Seminariielektor *Marius Nørregaard*: gymnastik, skrivning, tysk.
 Seminariielektor *Anders Hviid*: fysik.
 Seminarieadjunkt *Leif Ingvorsen*: historie, engelsk.
 Seminarieadjunkt *Jørgen Sindberg Sørensen*: sang, musik.
 Seminarieadjunkt *Grethe Langhoff*: gymnastik, engelsk.
 Seminarieadjunkt *Ernst Torp Pedersen*: naturhistorie, geografi.
 Seminarieadjunkt *Johan Stokholm*: regning, matematik.
 Seminarieadjunkt *Knud Terkelsen*: sang, musik.
 Øvelsesskolelærer *Henry Bayer*: tegning.
 Øvelsesskolelærer *Magna Jensen*: håndarbejde.
 Øvelsesskolelærer *Kaj Nørgaard*: tegning.
 Timelærer fru *Ellen Christensen*: violinspil.
 Timelærer fru *Else Lauridsen*: naturhistorie, geografi.

Ved øvelsesskolen underviser:

- Seminariielektor *Ejner Blaabjerg*, øvelsesskolens leder.
 Viceinspektør *Børge Garly*.
 Øvelsesskolelærer *Henry Bayer*.
 Øvelsesskolelærer *Michael Christensen*.
 Øvelsesskolelærer *Niels Chr. Christensen*.
 Øvelsesskolelærer *Ulla Birthe Eriksen*.
 Øvelsesskolelærer *Magna Jensen*.
 Øvelsesskolelærer *Niels Monrad Jensen*.
 Øvelsesskolelærer *Poul Steen Bødker*.
 Øvelsesskolelærer *Ernst Nygaard*.
 Øvelsesskolelærer *Inger-Lise Christensen*.
 Øvelsesskolelærer *Kaj Nørgaard*.
 Øvelsesskolelærer *Jytte Hviid*.
 Øvelsesskolelærer *Svend Aage Christensen*.
 Øvelsesskolelærer *Hanne Marie Andersen*.
 Øvelsesskolelærer *Henning Birger Lund*.
 Timelærer fru *Thora Rosenstand*.
 Timelærer fru *Bodil Christensen*.

Undervisningen i forberedelsesklassen varetages af seminariets og øvelsesskolens lærere.

Lærerne ved Nyboesgades skole i Vejle vejleder 3. klasse i praktik under ledelse af skoleinspektør H. Jessen Bruun.

3. klasse har i årene 1957, 1958 og 1959 i 3 måneder været stillet til rådighed til vikartjeneste i skolerne.

Kursus i lejrskoleundervisning har været afholdt for 3. klasse 1958 og 1959 på Christianslyst i Sydslesvig. Desuden har hvert års 3. klasse på Centralbiblioteket i Vejle gennemgået et kursus i bibliotekskundskab.

Pedelgerningen varetages af pedel J. P. Thomsen og medhjælperne J. P. Madsen og Aksel Jensen.

Læreruddannelsen

Læreruddannelsen varer normalt 4 år. Aspiranter uden eksamen må desuden regne med ca. $1\frac{1}{2}$ år i forberedelsesklassen. Elever, som har bestået real- eller præliminæreksamen, må i almindelighed regne med 1 år i forberedelsesklassen. Undervisningen finder sted daglig på seminariet eller øvelsesskolen, som regel fra kl. 8—14. Da der er mødepligt, vil man ikke kunne påtage sig ekstraarbejde i undervisningstiden. Iøvrigt vil man ved henvendelse til seminariet kunne få yderligere oplysninger om studiet og dets tilrettelæggelse.

Optagelse i seminariets 1. klasse

For at kunne optages i seminariets 1. klasse kræves at eleven:

- 1) er fyldt 18 år inden 1. marts i det kalenderår, optagelsen finder sted.
- 2) ved lægeattest godtgør ikke at lide af nogen sygdom eller legemlig mangel, der gør eleven uskikket til at være lærer i folkeskolen.
- 3) fremlægger tilfredsstillende vidnesbyrd om forhold og vandel, herunder vidnesbyrd fra rette vedkommende om, hvad eleven har været beskæftiget med siden sin skolegang.
- 4) opfylder de for optagelse på et seminarium fastsatte faglige forudsætninger (jfr. side 8 fig.).

Iøvrigt er optagelsen afhængig af, om seminariet efter sit indtryk af eleven og dennes modenhed skønner, at vedkommende er egnet til lærergerningen.

Optagelse i forberedelsesklassen

For elever, som ikke har forudgående eksamen, begynder i januar et forkursus, som navnlig lægger vægt på undervisning i fagene sprog, matematik, fysik, regning og dansk. Elever, som optages i denne klasse, vil normalt kunne indstille sig til optagelsesprøven juni følgende år. For aspiranter, som har bestået real- eller alm. forberedelseseksamen med tilfredsstillende resultat eller på anden måde har erhvervet sig tilstrækkelige kundskaber, begynder undervisningen i forberedelsesklassen umiddelbart efter sommerferien. For at kunne optages i denne klasse må man være fyldt 17 år inden 1. marts det år, man optages. Ansøgere, som ved real-, præliminær- eller studentereksamen har opnået et særlig godt resultat, kan optages i 1. klasse efter prøve i fagene dansk, regning og kristendomskundskab, hvis seminariet iøvrigt skønner dem egnede til læreruddannelse.

Ansøgere, der ved et skoleårs begyndelse er fyldt 20 år, og som har mindst 2 folkehøjskolekursus af hver 5 måneders varighed eller, såfremt de to kursus er tilretteligt i sammenhæng, af mindst 8 måneders samlet varighed, kan optages, når de består optagelsesprøven alene i dansk, regning, matematik, naturlære og ét fremmed sprog.

Optagelsesprøven afholdes på seminariet omkring 20. juni. Forberedelsen til prøven kan iøvrigt finde sted på kursus eller privat. Ansøgning om tilladelse til at deltage i optagelsesprøven stiles til seminariet inden den 15. april.

Økonomiske forhold

Da Jelling seminarium er et statsseminarium, er undervisningen gratis såvel i forberedelsesklasserne som i de fire øvrige klasser. Eleverne sørger selv for kost og logi og må ligeledes bekoste anskaffelsen af bøger og andet undervisningsmateriale efter nøjere anvisning af faglærerne. Elever, som ikke kan bo hjemme, kan leje værelse på Jelling kollegium eller i Jelling. Kosten fås i seminariets kantine eller i byens øvrige pensionater. Prisen for værelser er for tiden 60—70 kr. pr. måned og for fuld kost betales ca. 145 kr. mdl. Mange elever køber dog kun middagsmad (ca. 2,40 kr. daglig) og holder sig selv med tør kost.

Til understøttelse for ubemidlede bevilger staten hvert år et beløb, der efter ansøgning fordeles til eleverne, som regel omkring 1. november. Statsunderstøttelse uddeles også til velkvalificerede, ubemidlede ansøgere i forberedelsesklassen (i regelen 3—400 kr.) Desuden ydes der hvert år fra Ungdommens Uddannelsesfond en del rentefrie lån til ubemidlede og dygtige elever. Endelig opnår nogle understøttelse fra amtskolefondet i det amt, hvori de hører hjemme. Dansk studiefond yder lån til enkelte seminarieelever med vel bestået 1. del. Endvidere vil man kunne søge understøttelse hos C. W. Gerickes legater, Julius Skrikes stiftelse, Egmont H. Petersens fond og enkelte andre fonds.

Anders Schmidts legat for Jelling seminarium tildelte 1958 elev i 3. klasse Carlo Madsen og i 1959 elev i 3. klasse Preben Karlebjerg. Hvert år uddeltes 70 kr.

Fru Marie Larsens mindelegat tildelte 1958 eleverne i 1. klasse Knud Svejstrup og Richardt Jespersen og i 1959 eleverne i 1. klasse Ninna Frederiksen og Kurt Hjorth Jacobsen hver en understøttelse på 200 kr. Seminarielærer Rosenstands boglegat tildelte i 1958 Vagn Oluf Nielsen.

Selv om der således er mulighed for, at ubemidlede elever i deres seminarietid kan opnå statsunderstøttelse, og enkelte ligeledes gennem seminarieret kan skaffe sig lån og mindre legater, må det bestemt tilrådes, at man overvejer studiets økonomiske fordringer, da dette absolut ikke lader sig gennemføre udelukkende ved hjælp af understøttelse og legater.

Optagelsesprøven

Optagelsesprøven afholdes samtidig ved alle seminarier i slutningen af juni måned. Indmeldelse foretages til det seminarium, man ønsker at læse ved. Fordringerne i de enkelte fag fastsættes i seminarieloven således:

Dansk, mundtlig

Der kræves tydelig og forstandig oplæsning af en forelagt tekst, som eksaminanden får lejlighed til at gennemlæse inden oplæsningen. Eksaminanden prøves i elementært kendskab til formlæren og sætningslæren.

Der kræves læst 10 danske digterværker fra ældre og nyere tid. Heri kan også indgå værker fra den øvrige nordiske litteratur.

Skriftlig

Stil. Eksaminanden får valget mellem 3 emner af almen art. Der gives 4 timer til besvarelsen. Ved bedømmelsen lægges der særlig vægt på eksaminandens evne til at forme sit sprog og disponere stoffet.

Diktat. Der prøves i et ret vanskeligt stykke prosa, således at der dikteres i 50 minutter og gives 10 minutter til gennemsyn. Af skilletegn dikteres kun punktum.

Regning

Der kræves sikkerhed i regning med hele og brudne tal, metersystemet, procentregning, simpel handelsregning, forholdsregning, delingsregning, simpel blandingsregning, simpel rente, aktier og obligationer, beregning af flader (kvadrat, rektangel, parallelogram, trekant, cirkel og cylinderflade) og af legemer (ret prisme og cylinder).

Til den skriftlige prøve gives mindst 4 af hinanden uafhængige opgaver, hvoraf 1 med rene tal. Der gives 3 timer til besvarelsen.

Kristendomskundskab

Der kræves sikkert kendskab til den elementære bibelhistorie, tilegnet ved læsning af en større fremstilling. Prøven skal vise eksaminandens evne til at genfortælle stoffet og hans forståelse af den historiske sammenhæng. Der kræves ikke ordret gengivelse eller fortolkning.

Historie

Der kræves sikkert kendskab til verdenshistorien og Nordens historie i hovedtræk, tilegnet ved læsning af en fremstilling på ca. 300 sider.

Geografi

Eksaminanden må have kendskab til landenes natur- og kulturforhold med særlig vægt på Norden og Europa og i forbindelse hermed til de for forståelsen nødvendige elementer af den almindelige geografi, således jordens bevægelser, terrænformer, havene, havstrømme, klimatiske forhold og plantebælter.

Eksaminanden må vise sikkerhed i det almindelige navnestof og må kunne benytte kort og globus.

Naturhistorie

I zoologi kræves ret fyldigt kendskab til de vigtigste typer indenfor dyrerigets hovedgrupper.

I botanik kræves sikkerhed i ordnet beskrivelse af højerestående planter, og eksaminanden må kunne bruge en flora. Eksaminanden må kende de almindeligste vedplanter og urteagtige planter ved navn og have kendskab til de almindeligste plantefamilier. Elementært kendskab til planternes stofomsætning kræves.

Hver eksaminand prøves både i zoologi og botanik.

Naturlære

Der kræves et på forsøg grundet elementært kendskab til almindelige fysiske fænomener og begreber.

Stoffet omfatter: Måling af længde, areal og rumfang, vejning, vægt-

fylde, tryk i vædsker, Arkimedes lov, luftens tryk, Mariottes lov, inertiens lov, kræfters sammensætning og opløsning, vægtstangsreglen, tyngdepunkt, arbejde, trisser, talje, vinde, varmelærens grundelementer (udvidelse ved opvarmning, termometre, varmets udbredelse, smeltning, fordampning, kogning, dampmaskinen), magnetisme, statisk elektricitet, elektrisk strøm, spænding og modstand samt deres indbyrdes afhængighed, elektromagnetisme og dens anvendelse, induktion, dynamo og motor, elektrisk belysning, grundelementer af lyd læren og af lys læren.

Matematik

I aritmetik kræves sikkert kendskab til de fire regningsarter med positive og negative hele tal og brøker, potens med hel eksponent (positiv, 0 og negativ), ligninger af 1. grad med 1 og 2 ubekendte (også med bogstavkoefficienter), forhold og proportioner, kvadratrod, kvadratisk ligning, en ligning af 1. grad og med 2 ubekendte sammen med en sådan af 2. grad, praktisk logaritmeregning, differens- og kvotientrækker.

I geometri kræves sikkert kendskab til den rette linies og planens grundegenskaber, vinkler, parallelle linier, trekanter, (kongruens, lige- og uligestorhed af sider og vinkler), skrålinier, parallellogrammer, trapez, cirklen, vinklers afhængighed af cirkelbuer, areal af polygoner, ensvinklede trekanter, retvinklet trekant, geometriske steder og konstruktioner.

Engelsk eller tysk

Der kræves god udtale og elementært kendskab til sprogets grammatik. Der opgives statarisk 75 ns. lettere prosastof.

Der prøves i:

- 1) oplæsning og oversættelse af et stykke af de opgivne tekster,
- 2) grammatisk forståelse gennem lettere samtaleøvelser eller sætningsdannelse.
- 3) et lettere stykke ekstemporal.

Musik

Der kræves elementær musikalsk viden og kunnen. Der aflægges prøve i sang samt violin- eller klaverspil.

Sang. Indenfor et pensum af mindst 20 lettere salmer og sange prøves eksaminanden i sang. Der lægges vægt på, at der synges rytmisk rigtigt og rent. Endvidere prøves i gengivelse af en lettere rytmisk opgave, gengivelse af foresungne intervaller samt i nedskrivning af en overvejende trinvis musikdiktat.

Violin- eller klaverspil. Der prøves i lettere skalaer og treklange samt i een eller flere melodier fra pensum. Eksaminander i violinspil spiller endvidere efter eget valg en af disse udenad. Den elementære teknik (instrumentets holdning, bueføring, håndstilling osv.) skal være tilegnet. Eksaminander med særlige forkundskaber kan desuden spille et selvvalgt stykke.

Lærereksamen 1958

1. Aalstrup-Poulsen, Jeppe Rasmussen, Erslev.
2. Andersen, Aksel Kirkeby, Andst.
3. Andersen, Jørgen, Vejle.
4. Bollesen, Jørgen Pedersen, Vejle.
5. Frederiksen, Victor, Daugaard.
6. Gundersen, Per, Hammershøj.
7. Hansen, Rasmus Peder, Fjeldsted.
8. Hougesen, Kurt Emil, Vejle.
9. Hornum, Aksel Verner Reinholdt, Blære.
10. Jacobsen, Jens, Vejle.
11. Jensen-Storch, Palle, Grejsdal.
12. Kaaberbøl, Jens Jørgen, Nørup.
13. Knudsen, Karl August, Sydslesvig.
14. Kristiansen, Bent Erik, Vindelev.
15. Lesch, Georg Johann Friedrich, Sydslesvig.
16. Lund, Henning Birger, Vejle.
17. Markussen, Olav, Bjerlev.
18. Nielsen, Aage, Grindsted.
19. Nielsen, Arne Ole, Vejle.
20. Nielsen, Vagn Oluf, Vejle.
21. Nørgaard, Niels Kristian Kristensen, Brande.
22. Olesen, Leif, Vejle.
23. Olsen, Jørgen Hans, Brønshøj.
24. Petersen, Otwig, Sydslesvig.
25. Poulsen, Jens Beck, Hornstrup.
26. Rasmussen, Lars Søren Henning, Kogsbølle.
27. Roed, Egon Johannes Hansen, Bred.
28. Sørensen, Erling, Vejle.
29. Therkildsen, Carl Christian, Vejle.
30. Thon, Carl Henning, Fredericia.
31. Wenø, Jørgen Peter, Aarhus.

Lærereksamen 1959

1. Andersen, Eric Chresten Udesen, Vejle.
2. Andersen, Vagn Aage, Kauslunde.
3. Christensen, Børge Østergaard, Givskud.
4. Christensen, Viktor Rishøj, Sevel.
5. Hansen, Christian Lyhne, Filskov.
6. Hansen, Teddy Ærbo, Vejle.
7. Himmelstrup, Jørgen, Krogsbølle.
8. Husballe, Ergenst Nielsen, Ildved.
9. Hørlyck, Ingwart Christian, Skærbæk.
10. Jacobsen, Jørn, Vejle.
11. Jensen, Arne Berg, Lem.
12. Jessen, Knud, Orten.
13. Kilsdal, Kjeld, Vejle.
14. Kristensen, Søren Ottosen, Brande.
15. Larsen, Rudolf Groth, Fredericia.
16. Madsen, Karlo Marinus, Hover.
17. Madsen, Palle Brink, Vejle.
18. Mikkelsen, Chris Berry, Ansager.
19. Mikkelsen, Gunnar Graugaard, Vejle.
20. Møller, Egon, Vejle.
21. Nielsen, Peter, Brande.
22. Pedersen, Anton Ejby, Fredericia.
23. Pedersen, Henning Meldgaard, Filskov.
24. Pedersen, Jørgen Buhl, Hygum.
25. Pedersen, Kristian, Grejs.
26. Pedersen, Henning Vestergaard, Vejle.
27. Pedersen, Tage, Øse.
28. Petersen, Peter Sørensen, Vamdrup.
29. Poulsen, Per Brünning, Vejle.
30. Poulsen, Svend Aage, Vejle.
31. Thomsen, Aksel Lange, Vejle.

Indholdsfortegnelse

	Side
Dimissionstale 1959. Johs. Brix.....	5
Ernst Torp Pedersen.....	9
Knud Terkelsen	11
Johan Friis Dusgaard Stockholm.....	12
Nogle betragtninger af en pensionistvikar. Gudmund Henneberg ..	13
Om sprog som liniefag. Leif Ingvorsen.....	16
Afgangsbeviset. Johs. Brix	20
Jelling i 1959. Arne Riishøj.....	24
Fra redaktionen	30
Af seminariets dagbog	31
Jelling-Samfundets regnskab 1958	35
Jelling seminarium 1957—59	37